

Doświadczenia Wydziału Technologii GDDKiA
Oddział w Lublinie podczas monitorowania
jakości na drogach o nawierzchni z betonu
cementowego

Zakres realizacji nawierzchni w technologii betonu cementowego

Na terenie:

- województwa mazowieckiego – długość całego odcinka: **62,1 km**

Odcinki realizacyjne:

1. w. Lubelska – pocz. obw. m. Kołbiel **15,2 km**
2. obwodnica m. Kołbiel **8,7 km**
3. Kołbiel (koniec obw.) – Garwolin (pocz. obw.) **13 km**
4. Garwolin (koniec obw.) – Gończyce **12,2 km**
5. Gończyce - granica woj. **13 km**

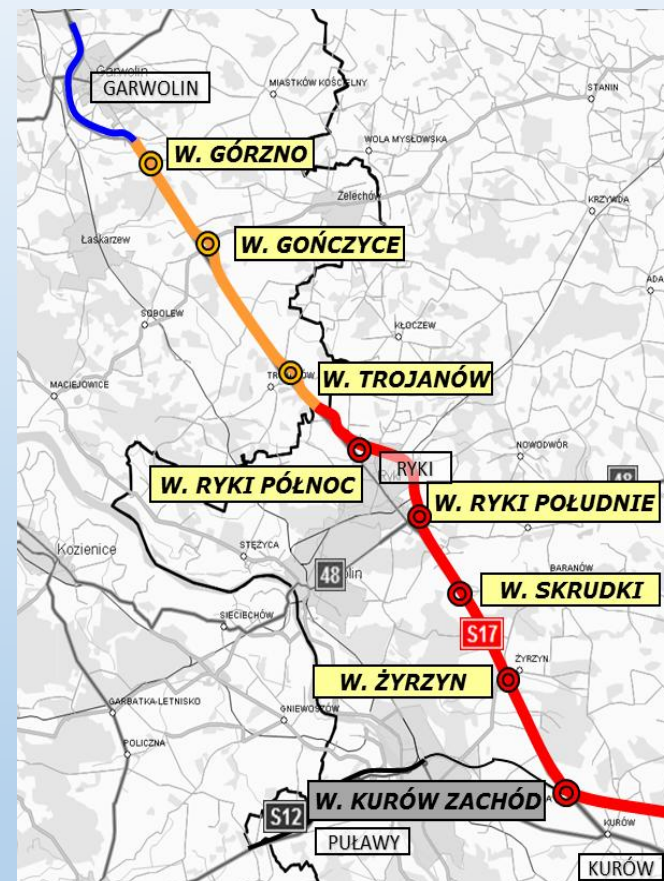
Zakres realizacji nawierzchni w technologii betonu cementowego

Na terenie:

województwa lubelskiego – długość całego odcinka: **33,4 km**

Odcinki realizacyjne:

1. gr. woj. – w. Skrudki (wraz z węzłem) **20,2 km**
2. w. Skrudki – w. Kurów Zachód- bez węzła **13,2 km**

Zaplecze Laboratorium GDDKiA

**Budynek Wydziału Technologii
Generalnej Dróg Krajowych
i Autostrad Oddziale w Lublinie-
stała siedziba przy ulicy
Olszewskiego 1a w Lublinie**

Zaplecze Laboratorium GDDKiA

Laboratorium niestacjonarne –
zlokalizowane w m. Miętne

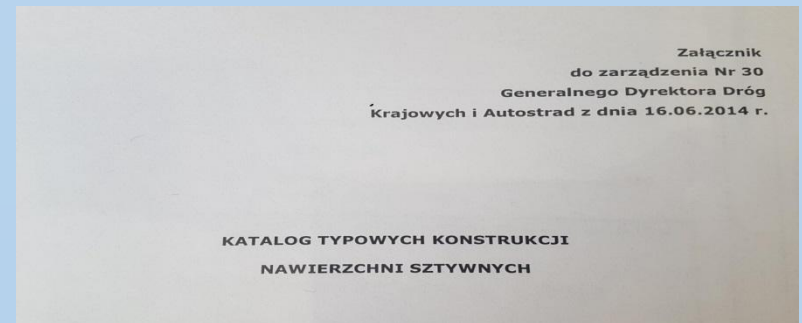
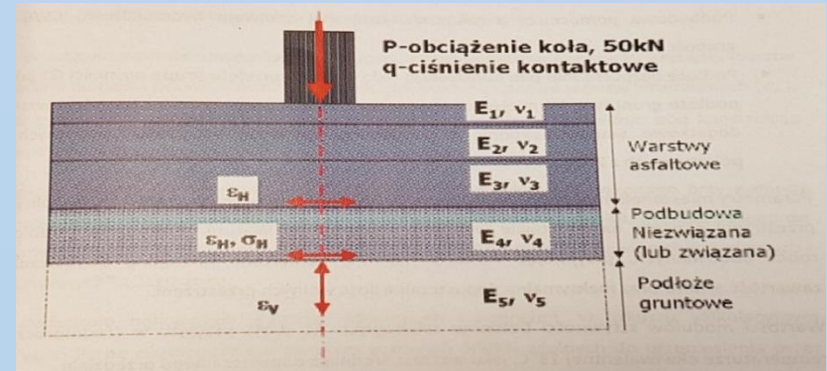
k/Garwolina

Projektowanie

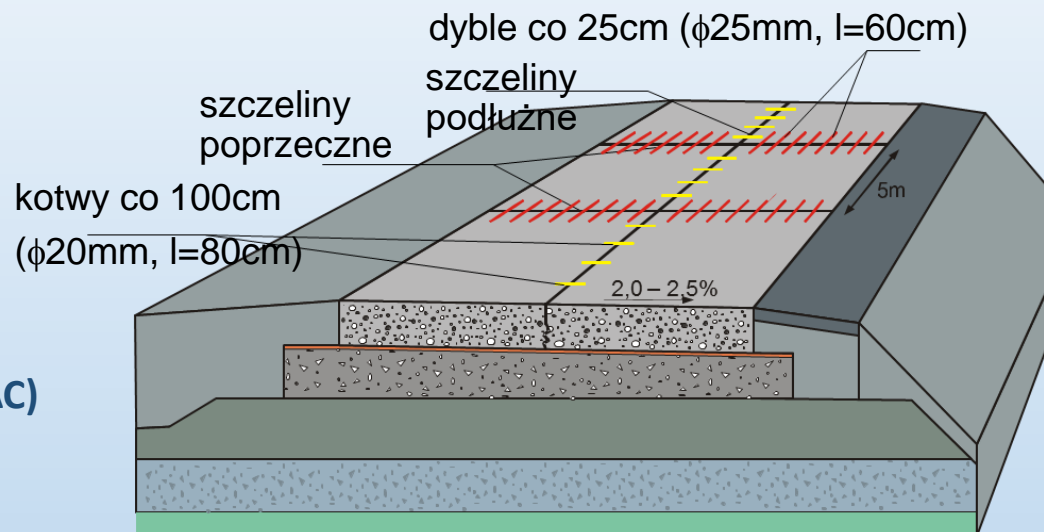
Założenia PFU

- **Projektowanie Indywidualne – 5 odcinków realizacyjnych zlokalizowanych na terenie woj. mazowieckiego**
- Zgodnie z Katalogiem Typowych Konstrukcji Nawierzchni Sztywnych (załącznik do zarządzenia nr 30 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 16.06.2018 r.) – 2 odcinki realizacyjne zlokalizowane na terenie woj. lubelskiego

Technologia

- **Nawierzchnia betonowa z odkrytym kruszywem z betonu C35/45**
dyblowana i kotwiona
- **Warstwa nawierzchniowa – płyta dwuwarstwowa (gr. 28-29cm)**
- **Warstwa poślizgowa (powierzchniowe utwalenie, geowłóknina, mieszanka AC)**
- **Podbudowa zasadnicza C8/10**
(gr. 18-20 cm)
- **whitetopping**

Warstwa poślizgowa

Pełniąca funkcję drenażową i separacyjną oraz zabezpieczającą przed erozją podbudowy związanej hydraulicznie

- geowłóknina (propylenowa lub polietylenowa, geosyntetyk nietkany odporny na alkalia, wytrzymałość na rozciąganie 20/20 kN/m)
- powierzchniowe utrwalenie
- mieszanka AC 8W o gr. 2 cm

Warstwa poślizgowa - przykłady

27/WRZ/2018

Warstwa poślizgowa - przykłady

Warstwa poślizgowa Warstwa poślizgowa - przykłady

Whitetopping

- W miejscach, gdzie istniejąca nawierzchnia DK 17 pokrywała się z nowym przebiegiem drogi ekspresowej S17
- 3 odcinki realizacyjne
- całkowita dł. odcinków ok. 15 km

Whitetopping

Whitetopping – przykłady z realizacji realizacji

The image displays four trays of aggregate materials, arranged in a 2x2 grid. The top-left and bottom-left trays contain dark grey, angular aggregate. The top-right and bottom-right trays contain light grey, angular aggregate. A central blue banner with white text is overlaid on the image.

Dobór materiałów do betonu nawierzchniowego

KRUSZYWA

Kruszywa

Do produkcji mieszanki betonowej zastosowano kruszywa naturalne pochodzenia mineralnego, spełniające wymagania normy PN-EN 12620 o uziarnieniu :

- dla górnej warstwy nawierzchni z odkrytym kruszywem: 0/8mm
- dla dolnej warstwy nawierzchni: 0/22,4 mm.

Każda mieszanka została zaprojektowana z użyciem min. 3 frakcji kruszyw.

KRUSZYWA

GWB	DWB
Gabro (Słupiec lub Braszowice),	Granit (Nowa Sobótka, Strzelin),
Amfibolit (Piława Górna, Ogorzelec),	Melafir (Czarny Bór, Grzędy)
Piasek (Zastawie, Gąsów),	Dolomit (Jaźwica)

Wymagane właściwości i kategorie kruszywa grubego do betonowych nawierzchni drogowych

Lp.	Właściwość	Metoda badania	DWB		GWB	
1	Uproszczony opis petrograficzny	PN-EN 932-3	deklarowany przez producenta z zastrzeżeniem - w przypadku kruszywa z surowca skalnego ze złoża polodowcowego ziarna magmowe i metamorficzne powinny stanowić co najmniej 75 %		deklarowany przez producenta z zastrzeżeniem - nie dopuszcza się obecności ziaren węgla wapnia	
2	Maksymalny wymiar kruszywa w mieszance betonowej	PN-EN 933-1	D max= 22,4 mm lub D max= 31,5 mm		D max = 8 mm	
3	Uziarnienie w zależności od wymiaru kruszywa, wymagana kategoria	PN-EN 933-1	wymiar D/d > 2 i D > 11,2 mm	GC 90/15	GC 85/20	
			wymiar D/d ≤ 2 lub D ≤ 11,2 mm	GC 85/20		
4	Tolerancja uziarnienia na sitach pośrednich w zależności od wymiaru kruszywa, wymagana kategoria	PN-EN 933-1	D/d < 4 i sito pośrednie D/1,4	GT 15	GT 15	
			D/d ≥ 4 i sito pośrednie D/2	GT 17,5		
5	Zawartość pyłów; wartość nie wyższa niż:	PN-EN 933-1	f1 wartość deklarowana		f1 wartość deklarowana	
6	Kształt kruszywa; kategoria nie wyższa niż:	PN-EN 933-3 lub PN-EN 933-4	FI20 lub SI20		FI15 lub SI15	
7	Procentowa zawartość ziaren o powierzchni przekruszonej i łamanej, kategoria nie niższa:	PN-EN 933-5	C 90/1		C100/0	
8	Odporność kruszywa na rozdrabnianie; kategoria nie wyższa niż:	PN-EN 1097-2	badana na kruszywie o wymiarze 10/14	LA25 1)	badana na kruszywie o frakcji 4/8	LA20

Lp	Właściwość	Metoda badania	DWB		GWB	
9	Odporność na polerowanie; wartość nie niższa niż:	PN-EN 1097-8	brak wymagań		badana na kruszywie o wymiarze 5/8	PSV53 wartość deklarowana
10	Mrozoodporność badana w 1 % NaCl; wartość nie wyższa niż w %:	PN-EN 1367-6	badana na kruszywie o frakcji 8/16	6	badana na kruszywie o frakcji 4/8	6
11	Zawartość siarczanów rozpuszczalnych w kwasie, nie wyższa niż kategoria:	PN-EN 1744-1	AS 0,8		AS 0,8	
12	Zawartość siarki całkowitej; wartość nie wyższa niż w %:	PN-EN 1744-1	1		1	
13	Zawartość chlorków rozpuszczalnych w wodzie; wartość nie wyższa niż w %:	PN-EN 1744-1	0,02		0,02	
14	Reaktywność alkaliczna; wartość:	PN-B-06714-34	zwiększenie wymiarów liniowych beleczek nie więcej niż 0,1 %		zwiększenie wymiarów liniowych beleczek nie więcej niż 0,1 %	
15	Potencjalna reaktywność alkaliczna; wartość: ²⁾	PN-B-06714-46	stopień reaktywności alkalicznej 0		stopień reaktywności alkalicznej 0	
16	Lekkie zanieczyszczenia; wartość nie wyższa niż w %:	PN-EN 1744-1	0,1		0,1	
17	Gęstość ziaren wysuszonych w suszarce ρ_{rd}	PN-EN 1097-6	wartość deklarowana $\pm 30 \text{ kg/m}^3$		wartość deklarowana $\pm 30 \text{ kg/m}^3$	

1) wyłącznie do warstwy dolnej dopuszcza się stosowanie grubego kruszywa o kategorii LA35 pod warunkiem, że jego mrozoodporność, badana w 1 % NaCl na kruszywie o frakcji 8/16, jest nie większa niż 2 %.

2) podczas bieżącej kontroli jakości, w przypadku stwierdzenia, że badane kruszywo odpowiada 1 lub 2 stopniowi potencjalnej reaktywności alkalicznej do oceny reaktywności alkalicznej Zamawiający wykonuje dodatkowe badanie kruszywa metodą beleczkową według [74], z cementem stosowanym przez Wykonawcę. Do betonu nawierzchniowego nie dopuszcza się kruszywa, dla którego oznaczona według [74] po 14 dniach rozszerzalność liniowa beleczek będzie większa niż 0,1%.

Niezgodności w zakresie badań akceptacyjnych kruszyw

Warstwa	Rodzaj kruszywa	Rodzaj badania	Norma	Wymaganie STWiORB	Wynik
GWB	Gabro 2/5,6 mm poch. Braszowice	Zawartość pyłów [%]	PN-EN 933-1:2012	f1	2,2 (f4) 1,4(f1,5)
GWB	Gabro 2/5,6 mm poch. Słupiec	Zawartość pyłów [%]	PN-EN 933-1:2012	f1	2,7 (f4)
GWB	Gabro 2/5,6 mm poch. Braszowice	Wskaźnik płaskości [%]	PN-EN 933-3:2012	FI 15	26 (FI 35)
GWB	Amfibolit 2/5,6 mm poch. Ogorzelec	Wskaźnik płaskości [%]	PN-EN 933-3:2012	FI 15	17 (FI 20)
GWB	Gabro 2/5,6 mm poch. Słupiec	Wskaźnik płaskości [%]	PN-EN 933-3:2012	FI 15	21 (FI 35)
GWB	Gabro 2/5,6 mm poch. Braszowice	Wskaźnik kształtu [%]	PN-EN 933-4:2008	SI 15	22 (SI 40)
DWB	Melafir 2/8 mm poch. Czarny Bór	Zawartość pyłów [%]	PN-EN 933-1:2012	f1	1,4 (f1,5)
DWB	Dolomit 2/8 mm poch. Jaźwica	Zawartość pyłów [%]	PN-EN 933-1:2012	f1	1,4 (f1,5)
DWB	Dolomit 8/16 mm poch. Jaźwica	Mrozoodporność 1%NaCl [%]	PN-EN 1367-6:2008	<6	6,3

Reaktywność alkaliczna kruszyw

Metody badania reaktywności alkalicznej ujęte w dokumentach kontraktowych

1. Reaktywność alkaliczna wg **PN-B-06714-34** – ustalanie zmian liniowych i zmian destrukcyjnych wywołanych reakcjami alkalicznymi pomiędzy kruszywem a alkaliami zawartymi w cemencie, czas trwania 180 dni
2. **ASTM C 1260-14 Standard Test Method for Potential Alkali Reactivity of Aggregates (Mortar-Bar Method)** - przyspieszona 14 dniowa metoda badania ekspansji zaprawy.
3. Potencjalna reaktywność alkaliczna wg **PN-B-06714-46** – określenie stopnia potencjalnej reaktywności na podstawie oznaczenia ubytku masy kruszywa pod działaniem wodorotlenku sodu, metoda szybka

Doświadczenia podczas badań reaktywności

- Zidentyfikowano 1 przypadek, którym kruszywo poddane badaniu zgodnie z normą PN-B-06714-46 wykazało potencjalną reaktywność (1 stopień – 0,86; 1,38)
  - kruszywo naturalne 0/2 mm z lokalnej kopalni
- Zlecone zostały dalsze badania materiału zgodnie z normą ASTM C 1260-14 Standard Test Method for Potential Alkali Reactivity of Aggregates (Mortar-Bar Method) oraz
wg **PN-B-06714-34**
- Obecnie trwają badania wszystkich kruszyw, które biorą udział w receptach

Wymagania dla cementu

Rodzaje nawierzchni	Rodzaj cementu	Wymagania normowe	Wymagania specjalne	Kategorie ruchu
1	2	3	4	5
Nawierzchnia betonowa (obie warstwy)	cement portlandzki CEM I: 32,5 R lub N 42,5 R lub N	PN-EN 197-1	<ul style="list-style-type: none"> właściwa ilość wody wg PN-EN 196-3 $\leq 28,0\%$ wytrzymałość po 2 dniach wg PN-EN 196 -1 $\leq 29,0$ MPa początek wiązania wg PN-EN 196-3 ≥ 120 minut zawartość alkaliów $\text{Na}_2\text{O}_{\text{eq}}$ wg PN-EN 196-2 $\leq 0,80$ stopień zmielenia wg PN-EN 196-6 ≤ 3500 cm^2/g – dot. CEM I 32,5 	KR5÷KR7

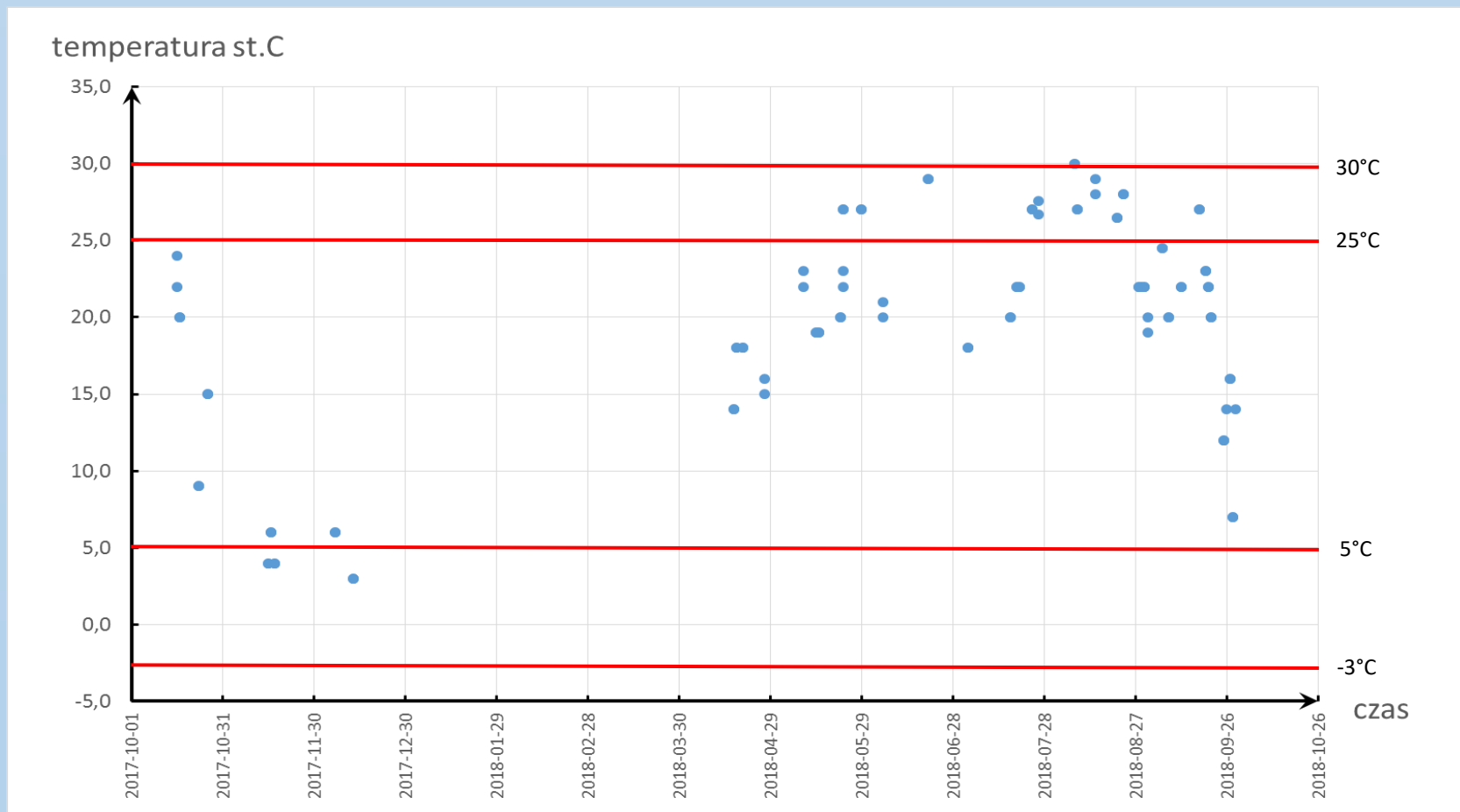
Wymagania wobec projektowanego betonu nawierzchniowego

Lp.	Właściwość betonu	Wymagania
1	2	3
1	Gęstość, tolerancja w stosunku do betonu wg zatwierdzonej recepty	$\pm 3,0 \%$
2	Klasa wytrzymałości na ściskanie wg PN-EN 206, nie niższa niż:	C35/45
3	Wytrzymałość betonu na zginanie w 28 dniu ⁽²⁾ twardnienia (średnia z trzech próbek), nie niższa niż:	5,5 MPa
4	Wytrzymałość betonu na rozciąganie przy rozłupywaniu w 28 dniu ⁽²⁾ twardnienia (średnia z trzech próbek sześciennych), nie niższa niż:	3,5 MPa
5	Górna warstwa Odporności na zamrażanie i rozmrażanie z udziałem soli odladzającej (m56 - średni ubytek masy na jednostkę powierzchni po 56 dniach, m28 - średni ubytek masy na jednostkę powierzchni po 28 dniach), wartości wymagane nie większe niż:	$m56 \leq 0,5 \text{ kg/m}^2$ $m56 / m28 \leq 2$
6	Dolna warstwa Charakterystyka porów powietrznych w betonie: - zawartość mikroporów o średnicy poniżej 0,3 mm (A300), nie mniej niż - wskaźnik rozmieszczenia porów w betonie i*, nie więcej niż:	1,8 % 0,18 mm
7	Górna warstwa Odporność na wnikanie benzyny i oleju ⁽¹⁾ , nie więcej niż:	30 mm
8	Dolna warstwa Mrozoodporność F150 ⁽³⁾ , przy badaniu metodą bezpośrednią - ubytek masy próbki, nie więcej niż: - spadek wytrzymałości na ściskanie, nie więcej niż:	5 % 20 %

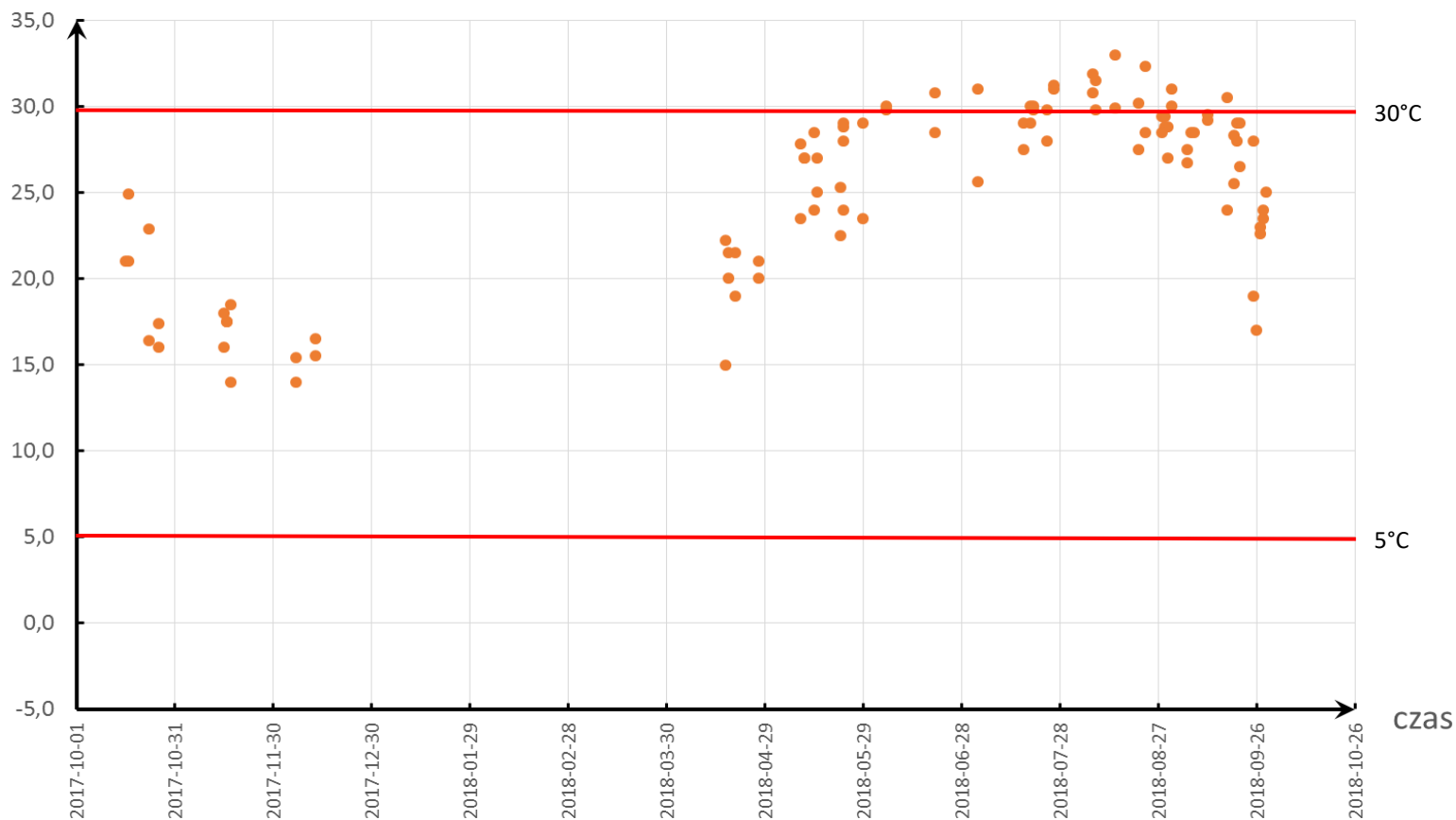

S17 Beton nawierzchniowy. Temperatura powietrza w czasie pobierania próbek

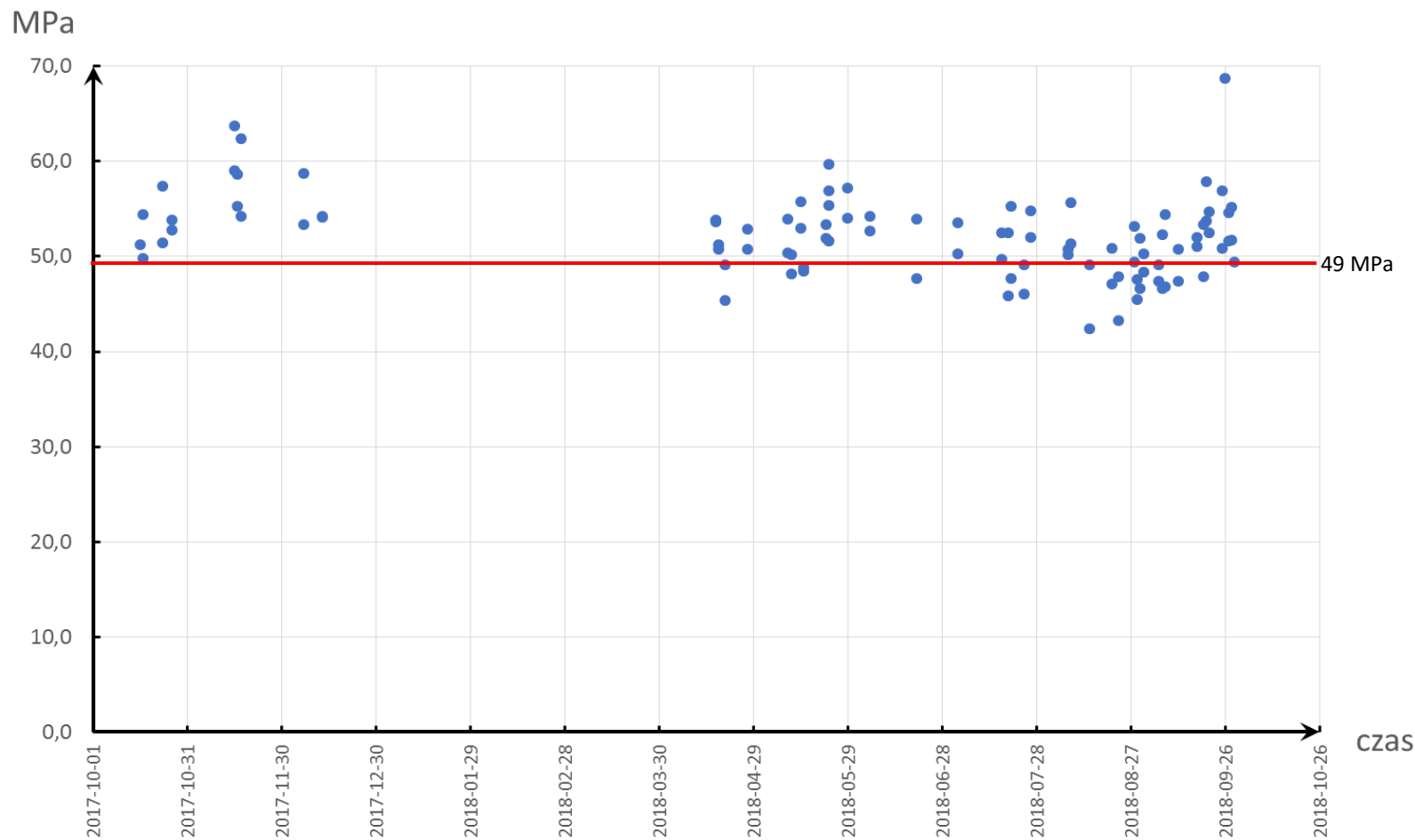
S17 Beton nawierzchniowy. Temperatura układanej mieszanki betonowej

temperatura st.C

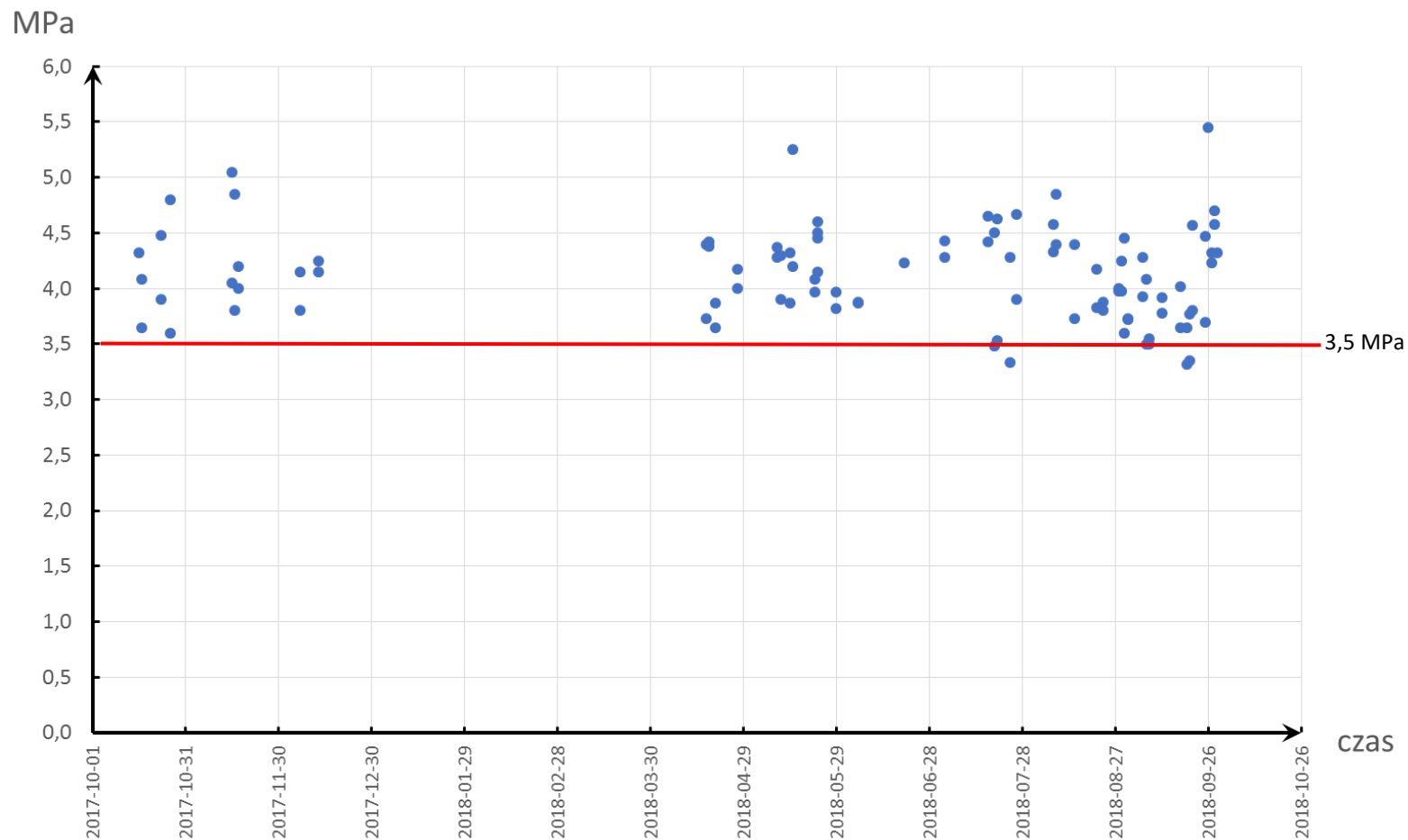
S17 Beton nawierzchniowy

Klasa C35/45 średnia 28-dniowa wytrzymałość betonu na ściskanie

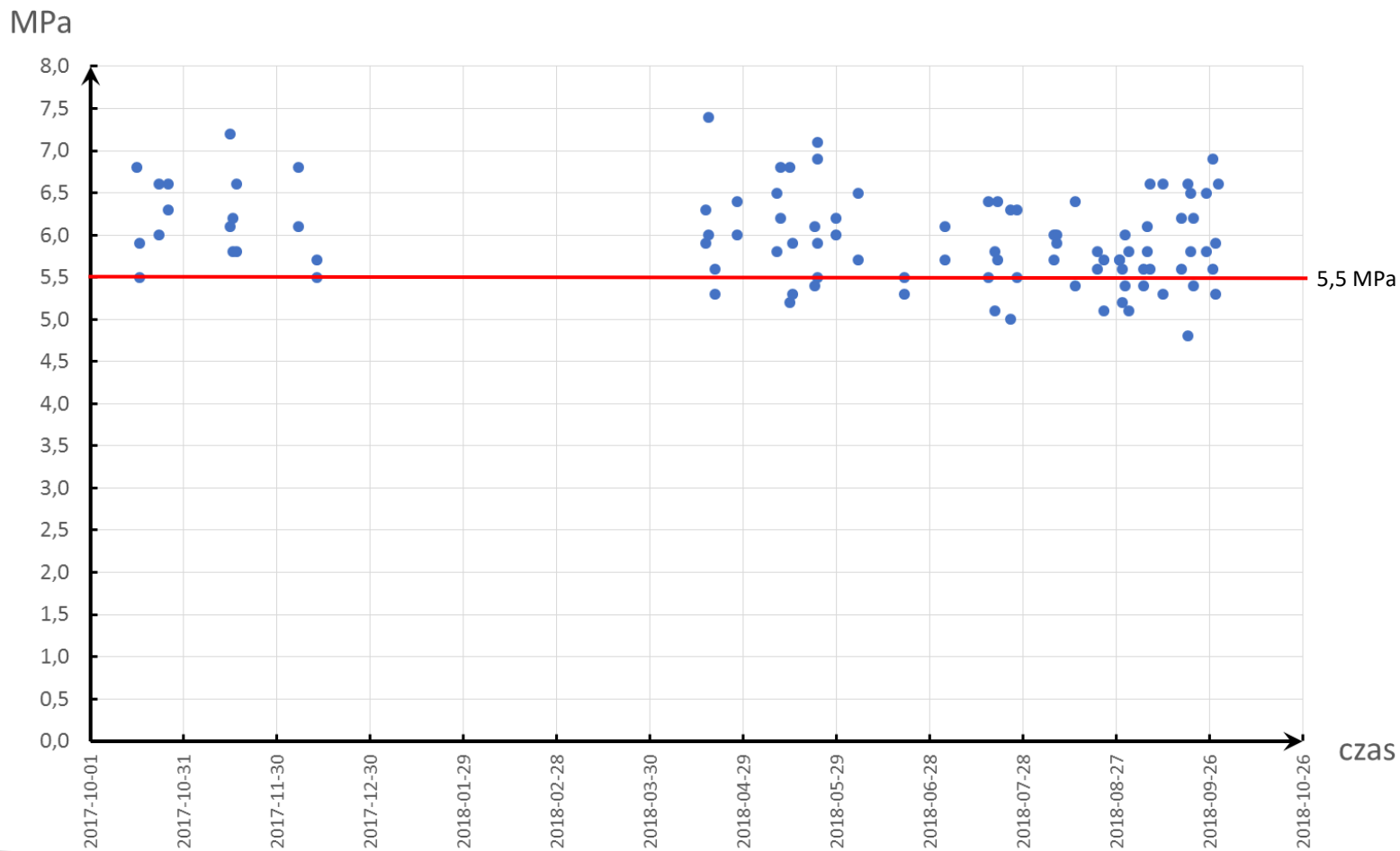

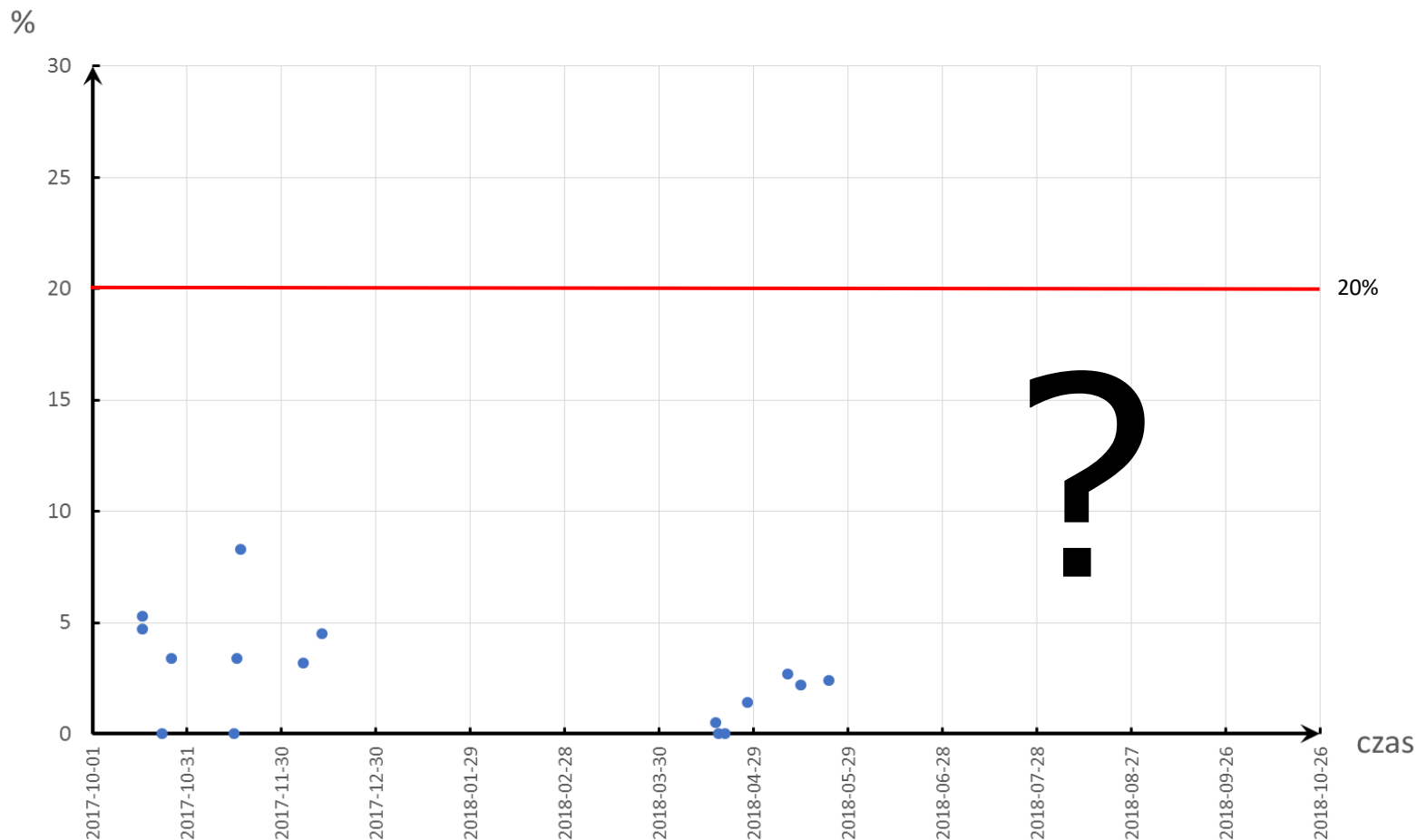
S17 Beton nawierzchniowy. Średnia 28-dniowa wytrzymałość betonu na rozciąganie przy rozłupywaniu

S17 Beton nawierzchniowy. Średnia 28-dniowa wytrzymałość betonu na zginanie (schemat 4-punktowy)

S17 Beton nawierzchniowy. Dolna warstwa. Spadek wytrzymałości na ściskanie po 150 cyklach zamrażania-odmrażania

Wymagania funkcjonalne wobec warstwy nawierzchniowej

Lp.	Właściwości	Wymagania	Metoda badania
1	2	3	4
Wytrzymałość nawierzchni betonowej			
1	dolna warstwa klasa wytrzymałości na ściskanie betonu wg PN-EN 13877-2, nie niższa niż:	CC 40	PN-EN 12390-3
Grubość nawierzchni betonowej			
2	Kategoria tolerancji grubość warstwy wg PN-EN 13877-2, nie mniejsza niż:	T4	PN-EN 13877-2 pkt. 4.4
Gęstość nawierzchni betonowej			
3	dolna warstwa Gęstość betonu nawierzchniowego w odniesieniu do próbek referencyjnych, nie mniejsza niż:	95 %	PN-EN 12390-7
Odporność betonu na zamrażanie i odmrażanie			
4	górną warstwą Odporności na zamrażanie i rozmrażanie z udziałem soli odladzającej (m56 - średni ubytek masy na jednostkę powierzchni po 56 dniach, m28 - średni ubytek masy na jednostkę powierzchni po 28 dniach), wartości wymagane nie większe niż:	$m_{56} \leq 0,5 \text{ kg/m}^2$ i $m_{56} / m_{28} \leq 2$	PKN-CEN/TS 12390-9 (metoda „slab test’)
5	dolna warstwa Charakterystyka porów powietrznych w betonie: – zawartość mikroporów o średnicy poniżej 0,3 mm (A300), nie mniej niż: – wskaźnik rozmieszczenia porów w betonie, nie więcej niż:	1,5 % 0,20 mm	PN-EN 480-11

Badania wykonanej warstwy nawierzchniowej /cechy eksploatacyjne

Cecha	Norma/przepis	Wymaganie	Wynik
Właściwości przeciwpoślizgowe (miarodajny współczynnik tarcia)	Zał. nr 6 do Rozporządzenia MTiGM Dz.U. nr 43 z 1999, Dz.U. nr 12 z 2002, Dz.U. 2016 poz. 124	≥ 0,49 (przy prędkości 60 km/h)/pasy zasadnicze, dodatkowe, awaryjne	0,49 – 0,52
			0,36 – 0,47
Makrotekstura MTD	PN-EN ISO 13473-1:2005	pasy ruchu zasadnicze i dodatkowe, pasy awaryjne 0,5 ÷ 1,5 mm - dla pojed. wyników	brak miejsc, spełnienie wymagań
		0,6 ÷ 1,1 mm - dla średnich wyników	1,0 – 1,1
Równość podłużna profilograf laserowy RSP (wskaźnik IRI co 50 m)	PN-EN 13036-6:2008	Pasy ruchu zasadnicze, awaryjne, dodatkowe, włączenia i wyłączenia, jezdnie łącznic, nie więcej niż IRI śr – 1,3 [mm/m]	1,05 – 1,27
		IRI max – 2,4 [mm/m]	1,52 – 2,20

Przykłady z realizacji

Warstwa poślizgowa (wady na powierzchni warstwy poślizgowej)

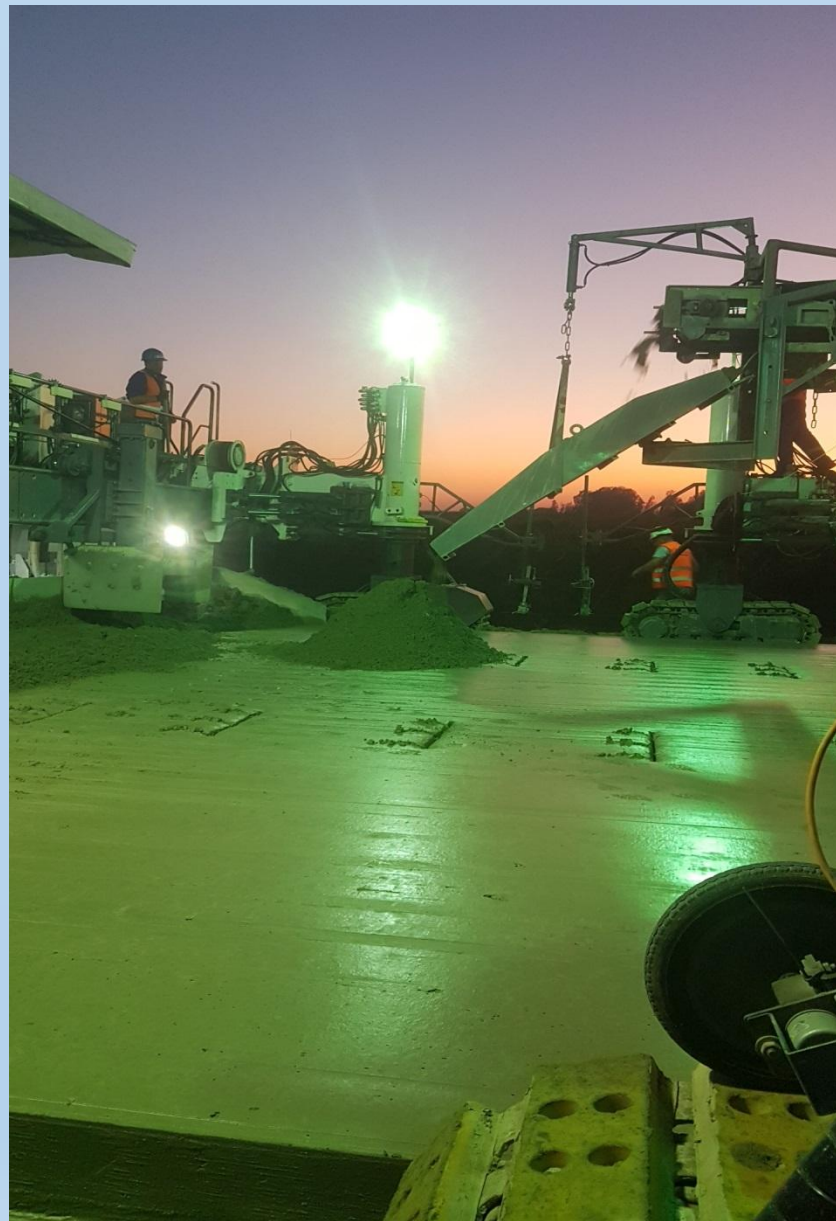
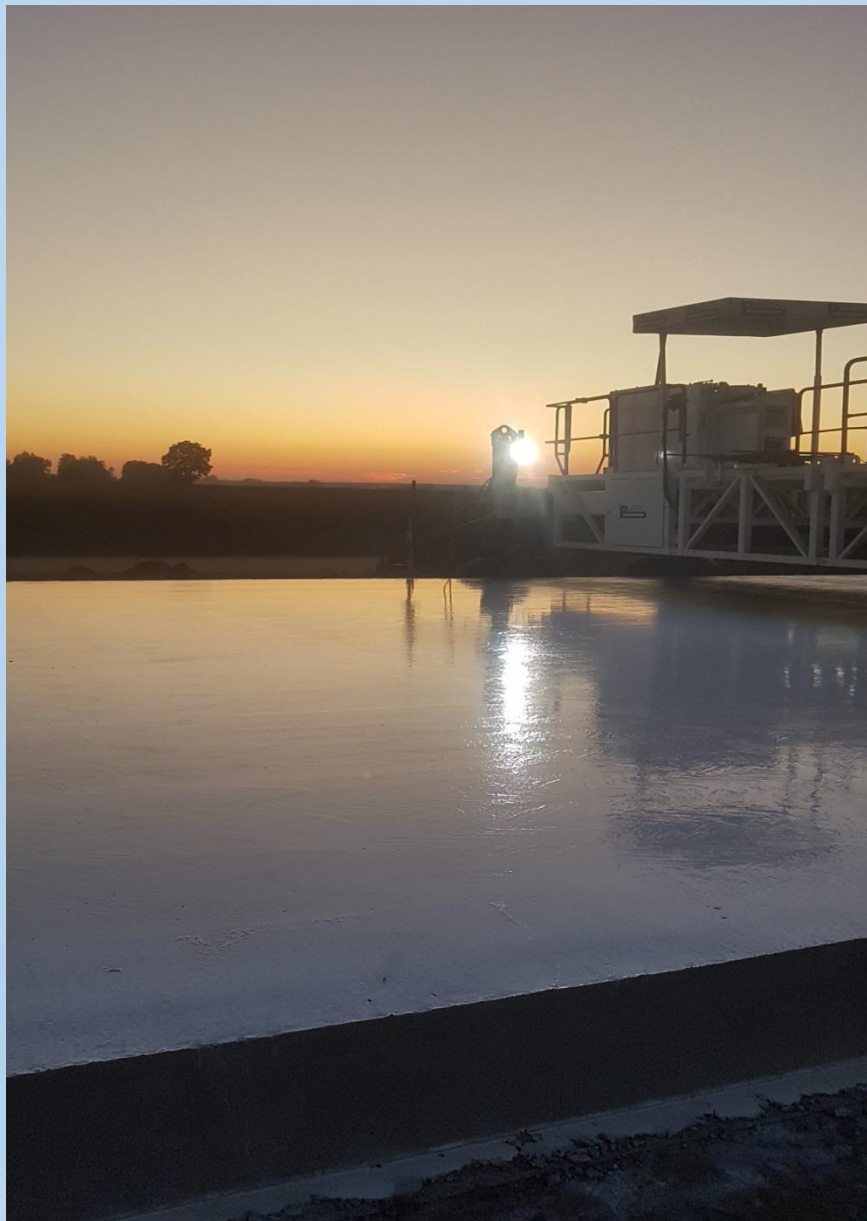

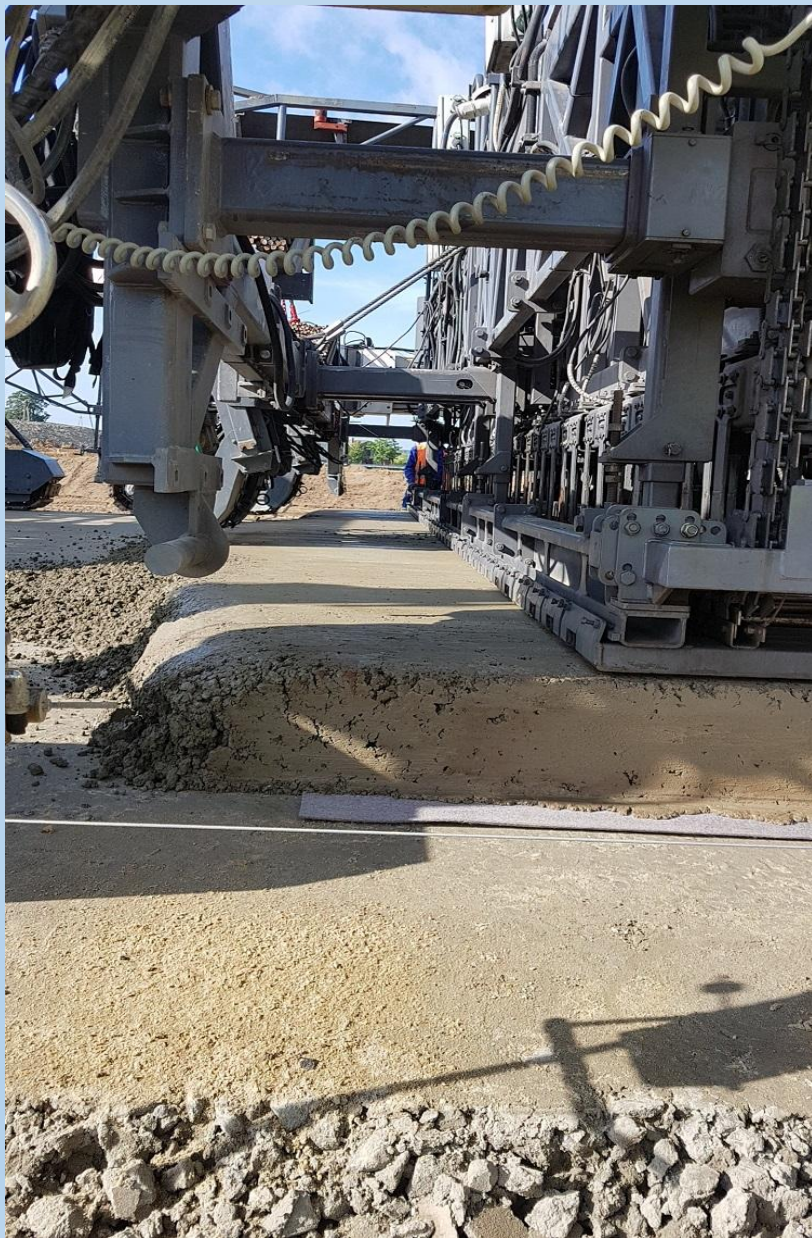

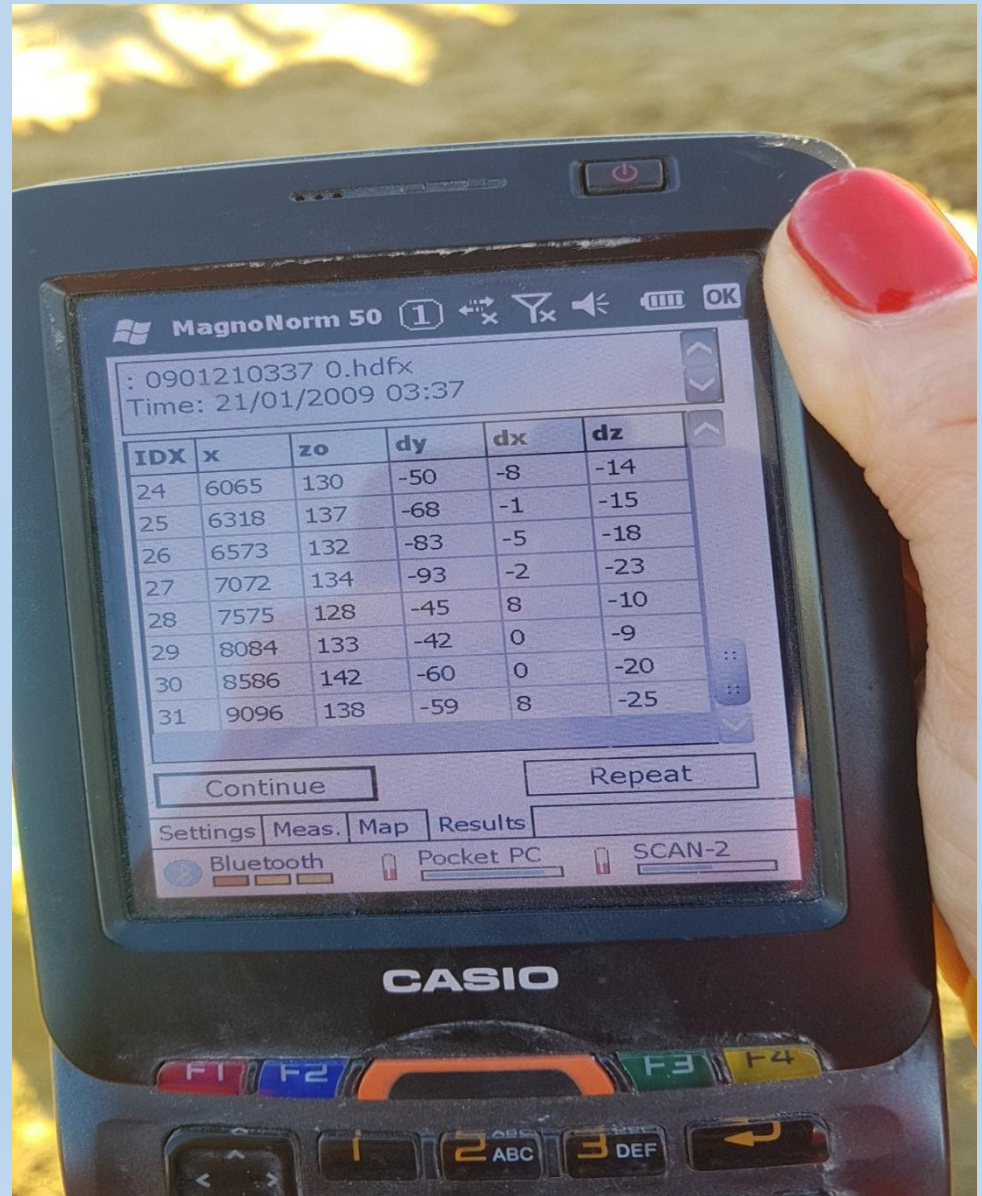

12:39 26/PAZ/2017

Wnioski

- **Technologia trudna nie wybacząca błędów.**
- **Konieczność kontroli na każdym etapie jej realizacji.**
- **Wymagane parametry wytrzymałościowe betonu nawierzchniowego produkowanego i układanego w okresach wysokich temperatur mogą być uzyskiwane dopiero po dłuższych okresach dojrzewania (dłuższych niż standardowe 28 dni).**
- **Napotykaemy problemy z uzyskaniem właściwych wymagań w zakresie szorstkości nawierzchni. Możliwy jest tutaj wpływ preparatów powłokotwórczych na powierzchni kruszywa, który powinien zanikać w trakcie użytkowania nawierzchni. Powyższe wymaga powtórnych badań.**

Wnioski

- Zastosowanie geowłókniny do wykonania warstwy poślizgowej nie jest rozwiązaniem doskonałym.

Występują deformacje uniemożliwiające spełnienie roli jaką ma ona spełniać tj. odprowadzanie wody w przekroju poprzecznym poza konstrukcję nawierzchni. W miejscach zdeformowanych, może się gromadzić uwieczona woda, która w sposób destrukcyjny może oddziaływać na nawierzchnię jak również na podbudowę. Sfałdowania mogą powodować zmniejszenie przekroju poprzecznego płyty i w tych miejscach mogą powstawać pęknięcia.

Należy rozważyć wprowadzenie do praktycznego stosowania, warstwę poślizgową droższą, ale pewniejszą, w postaci powierzchniowego utrwalenia z podwójnym ułożeniem kruszywa lub warstwę z betonu asfaltowego.

- Nawierzchnie betonowe będą trwałe i bezpieczne, jeżeli w trakcie realizacji będą przestrzegane reżimy technologiczne oraz spełniane wymagania wskazane w Specyfikacjach Technicznych.

Dziękuję za Państwa uwagę

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

ul. Ogrodowa 21

20-075 Lublin

tel. 81 532 70 61

e-mail: sekretariat_lublin@gddkia.gov.pl

www.gddkia.gov.pl

www.facebook.com

www.twitter.com/gddkia